

СООТЕЧЕСТВЕННИКИ **RODACY**

PISMO KONGRESU POLAKÓW W ROSJI

№ 4 (94) 2022 rok

Spis treści

• Spotkanie z okazji Święta Niepodległości (Moskwa).....	3
• Ważne wydarzenia w życiu Polonii w Rosji (Moskwa)	4
• Pamięć o zmarłych rodakach żywa w sercach Polonii rosyjskiej (Moskwa).....	5
• Dzień Matki w Szkole Polonijnej (Abakan).....	6
• XXIII Konkurs literacki i plastyczny.....	6
• Narodowe Święto Niepodległości w stolicy Rosji (Moskwa).....	7
• Konferencja w Lublinie	7
• V Forum Mediów Polonijnych w Lublinie	8
• Wyniki XI Ogólnorosyjskiego Dyktando z Języka Polskiego (Moskwa)	9
• Wieczór romantyzmu polskiego (Moskwa).....	10
• PowiemPolsce.pl – miejsce aktualnej informacji o Polonii	11
• Biegi Niepodległości (Kaliningrad).....	11
• Władystok – Polska. 180-lecie rocznica urodzin Michała Jankowskiego (1842–1912).....	12–13
• Konferencja w Rzeszowie.....	14
• Spotkanie opłatkowe (Moskwa).....	14
• Święteczne warsztaty artystyczne i kiermasz (Moskwa).....	15
• W odwiedzinach u rosyjskich Niemców (Moskwa).....	16

Polonijne spotkania nad Newą (Sankt Petersburg) str. 17

• VII Spartakiada „Peterspol” (Sankt Petersburg).....	17
• Jubileusz zespołu „Syberyjski Krakowiak” (Abakan)	18–19
• Wigilia Bożego Narodzenia u Polaków na Syberii. We wspomnieniach i obecnie	20–22
• Święteczne Jasełka w „Rodzinie” (Omsk)	23
• „Zielony Gaj”: samoistny, oryginalny, pieśniowy... (Ufa).....	24
• Konkurs Recytatorski „Kresy 22” (Sankt Petersburg).....	25
• Jubileusz 180-lecia urodzin Marii Konopnickiej (Omsk)	25
• Medal za badania genealogiczne (Omsk)	26
• Polonia w rajdzie rowerowym (Abakan).....	26
• Patroni roku 2023	27
• W dniach 1 i 2 listopada. Tradycje związane ze Świętem Zmarłych	28–29
• Barbórka. Dzień Górnika.....	29
• Wróżby andrzejkowe (Ufa).....	30
• Uroczysta Wigilia (Abakan).....	31

10.11. w siedzibie Ambasady RP w Moskwie odbyło się uroczyste przyjęcie z okazji Narodowego Święta Niepodległości, inaugurujące moskiewskie tegoroczne obchody 104. rocznicy odzyskania niepodległości 11 listopada 1918 r. odśpiewano Hymn Polski.

MOSKWA

Spotkanie z okazji Święta Niepodległości

Ambasador Krzysztof Krajewski w swoim przemówieniu przywołał słowa, umieszczone na tablicy odsłoniętej w 1948 r., w 100. rocznicę ustanowienia Nekropolii w Zakopanem na Pęksowym Brzyzku: „Ojczyzna – to ziemia i groby. Narody, tracąc pamięć, tracą życie”.

Ambasador Krzysztof Krajewski wzniosł toast za pokój oraz pomyślność Polski i Polaków: „Niech żyje Polska!”

Pierwsze od 3 lat w takim formacie wydarzenie zgromadziło liczne grono przedstawicieli Polonii, duchowieństwa polskiego oraz przedstawicieli polskiego biznesu, łącznie ok. 140 osób. Na zaproszenie Ambasadora Krzysztofa Krajewskiego do Moskwy przybyli także Konsulowie Generalni RP z Irkucka, Kaliningradu i Sankt Petersburga.

Część artystyczną obchodów stanowiły występy taneczne oraz koncert pieśni patriotycznych i ludowych w wykonaniu Zespołu „Polskie Kwiaty” z Jarosławia, a także zaprezentowanie wystawy pt. „Świat Bronisława Piłsudskiego”.

Goście mieli okazję skosztować znakomitych specjałów kuchni polskiej, takich jak tradycyjny bigos, pierogi, polskie wędliny oraz doskonałego tortu w polskich barwach narodowych.

W uroczystym spotkaniu po raz pierwszy wzięła udział Prezes KNOO „Polonia” Republiki Chakasji Marina Kożewnikowa-Stankowska.

Red.

MOSKWA

9 listopada 2022 r. w Moskwie obradowała IX Polonijna Rada Konsultacyjna z udziałem 26 prezesów organizacji polonijnych z Moskwy, Irkucka, Kaliningradu, Petersburga, Rostowa nad Donem, Briańska, Kurska, Piatigorska, Żeleznowodzka, Władykaukazu, Jekaterynburga, Wielkiego Nowgorodu, Permu, Czelabińska, Orenburga, Jarosławia, Samary, Saratowa, Wołgogradu, Smoleńska. Spotkaniu przewodniczył Ambasador RP Krzysztof Krajewski. W posiedzeniu Rady Polonijnej wzięła udział prezes Kongresu Polaków w Rosji pani Halina Subotowicz-Romanowa.

Ważne wydarzenia w życiu Polonii w Rosji

Uczestnicy omówili problemy związane z oświatą polonijną, aktywizacją młodzieży do działalności polonijnej, zagadnienia opieki nad miejscami pamięci narodowej. Poruszono również kwestie zasad funkcjonowania w środowiskach lokalnych, popularyzacji kultury i tradycji polskich we współpracy z organizacjami narodowościowymi w Rosji oraz działania na rzecz budowy dobrego wizerunku Polaków i Polski.

10 listopada w Domu Narodów Rosji miało miejsce posiedzenie Rady Koordynacyjnej FPANK „Kongres Polaków w Rosji” na czele z prezes Haliną

Subotowicz-Romanową. Na posiedzeniu były obecne dyrektor Departamentu Polityki Narodowościowej Administracji Prezydenta FR pani Tatiana Wagina i dyrektor Domu Narodów Rosji pani Anna Poleżajewa. Podczas dyskusji omówiono bieżącą działalność i projekty Kongresu Polaków w Rosji i regionalnych organizacji polonijnych mające na celu popularyzację tradycji i kultury polskiej w środowiskach narodów Rosji. Zaproponowano między innymi utworzenie ośrodka, który będzie zajmował się badaniami i wsparciem języków narodów Rosji w tym języka polskiego.

Omawiano również regulacje prawne dotyczące polityki narodowościowej w Rosji

Istotnym tematem na spotkaniu była współpraca z rosyjskimi władzami w regionach, wsparcie organizacji polonijnych w kierunku zapewnienia ciągłości ich działalności statutowej.

Wieczorem uczestnicy posiedzenia Rady Polonijnej na zaproszenie Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego RP w Rosji pana Krzysztofa Krajewskiego udali się na przyjęcie z okazji Narodowego Święta Niepodległości.

www.polonijarosji.ru

Życzenia świąteczne

*Drodzy Rodacy,
w ten grudniowy świąteczny czas dla was i waszych rodzin składam najserdeczniejsze życzenia cudownych chwil w wyczekiwaniu na wigilijną gwiazdkę. Jest to okres podsumowania dotychczasowych osiągnięć w naszym życiu, zwłaszcza relacji z bliskimi.*

Niech te magiczne Święta Bożego Narodzenia będą w każdym naszym domu zdrowe i radosne, a dźwięki śpiewu polskich kolęd o narodzeniu Bożego Dzieciątka płyną ulicami waszych miast i wsi.

Niech nasza cudowna tradycja stanie się kolejną okazją podzielenia się miłością, radością i pokojem ze społeczeństwami wśród których mieszkamy.

Błogosławionych Świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego Nowego 2023 roku!

Halina SUBOTOWICZ-ROMANOWA,
Prezes FRANK „Kongres Polaków w Rosji”

MOSKWA

Pamięć o zmarłych rodakach żywa w sercach Polonii rosyjskiej

*Umarłych wieczność dotąd trwa,
dokąd pamięcią im się płaci...*
Wisława Szymborska

29 października z okazji nadchodzącego Dnia Zadusznego i przypadającego w Rosji na 30 października Dnia Pamięci Ofiar Represji Politycznych przedstawiciele Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” uczcili pamięć Polaków pochowanych na moskiewskich nekropoliach. W obchodach wzięła udział prezes FPANK „Kongres Polaków w Rosji” Halina Subotowicz-Romanowa.

Na Cmentarzu Dońskim przy symbolicznych grobach ostatniego komendanta głównego Armii Krajowej gen. bryg. Leopolda Okulickiego i zastępcy Delegata Rządu na Kraj Stanisława Jasiukowicza zebrani połączyli się

we wspólnej modlitwie poprowadzonej przez ks. Dariusza Gojkę. W uroczystości uczestniczyli także dyplomaci Ambasady RP w Rosji na czele z ambasadorem nadzwyczajnym i pełnomocnym Krzysztofem Krajewskim. W okolicznościowym przemówieniu amb. Krajewski podkreślił między innymi: „Dzień Wszystkich Świętych w Polsce ma szczególne znaczenie. Jesteśmy narodem, który pamięta o tych, którzy odeszli z tego świata. Pamiętamy o bohaterach, pamiętamy o ofiarach wojen, pamiętamy

o naszych bliskich. Cmentarze w Polsce dzisiaj, jutro, 1 listopada zapełnią się tłumami ludzi, zapłoną znicze, zostaną złożone kwiaty”.

Po zakończonej uroczystości moskiewscy Polacy mimo deszczu tradycyjnie udali się na Cmentarz Wwiedieński, żeby w milczeniu i zadumie zapalić znicze iłożyć kwiaty oddając hołd spoczywającym tam polskim księżom i innym przedstawicielom polskiej i katolickiej społeczności rosyjskiej stolicy.

www.polonijarosji.ru

ABAKAN

Dzień Matki w Szkole Polonijnej

27 listopada uczniowie Szkoły Polonijnej w Abakanie przygotowali prezenty dla Mam z okazji Dni Matki, który tradycyjnie jest obchodzony w Rosji w ostatnią niedzielę listopada. Na lekcji języka polskiego zostały przygotowane laurki dla mamy, natomiast w studium twórczym przygotowano tintamareski z kartonu.

Olga SIEDYCH,
dyrektorka Szkoły

* * *

Szkoła Polonijna przy Kulturalno-Narodowej Organizacji Społecznej „Polonia” w Republice Charkasji funkcjonuje od 28 lat. Placówka ta prowadzi nauczanie języka polskiego, sztuki ludowej, muzyki i choreografii. Do szkoły uczęszcza ponad 55 uczniów.

W roku bieżącym środki finansowe KPRM w ramach zadania „Edukacja – wsparcie ośrodków nauczania języka polskiego w Rosji i Gruzji” przeznaczone były na wsparcie funkcjonowania placówek edukacyjnych w Rosji i Gruzji.

XXIII Konkurs literacki i plastyczny dla młodych Polaków mieszkających poza granicami kraju

Jednym z patronów roku 2023 jest Paweł Edmund Strzelecki, polski podróżnik, geograf, geolog, badacz i odkrywca. Podczas swych licznych podróży odwiedził wszystkie kontynenty oprócz Antarktydy. Był pierwszym Polakiem, który indywidualnie okrążył świat w celach badawczych. Niech barwne losy Strzeleckiego, jego ogromna ciekawość świata, wiara w naukę, dążenie do samodoskonalenia oraz wszechstronność będą inspiracją do stworzenia wspaniałych prac konkursowych.

Konkurs Literacki:

Temat konkursu dla wszystkich grup wiekowych: „Dziennik z podróży”.

Uczestnicy piszą dziennik, lub fragment dziennika z podróży faktycznie odbytej lub wymarzonej, na drugi koniec świata lub całkiem niedaleko, do miejsc rzeczywistych, albo całkiem fantastycznych krain.

Konkurs Plastyczny:

Temat konkursu dla wszystkich grup wiekowych: „Mapa z podróży”.

Uczestnicy tworzą mapę dowolną techniką dopuszczoną w regulaminie. Może to być mapa krain rzeczywistych, albo całkiem fantastycznych, mapa z podróży odbytej np. w czasie wakacji, albo odbytej jedynie w wyobraźni.

Uczestnicy mają czas na przesłanie prac do 31 marca 2023.

Na laureatów czekają dyplomy i nagrody rzeczowe.

Regulamin konkursów i karty zgłoszenia patrz: <https://international.cmjordan.krakow.pl/blog/2023/01/02/xxiii-konkurs-literacki-i-plastyczny-dla-młodych-polakow-mieszkających-pozza-granicami-kraju/>

13 listopada 2022 r. w Kurii Katedry pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Moskwie odbył się uroczysty koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości organizowany przez Moskiewską Narodowo-Kulturalną Autonomię Polaków „Dom Polski”.

MOSKWA

Narodowe Święto Niepodległości w stolicy Rosji

Honorowymi gośćmi koncertu byli radca Ambasady RP w Moskwie Jacek Śladewski, kierownik Wydziału Konsularnego i Polonii Ambasady RP w Moskwie Sławomir Łuczak, prezes Kongresu Polaków w Rosji Halina Subotowicz-Romanowa, prezes Narodowo-Kulturalnego Centrum „Dom Polski” na Kamczatce Helena Radomska. Na uroczystości przybyło liczne grono Polonii moskiewskiej.

Wydarzenie przybrało formę wieczoru patriotycznego z komponentem historycznym, poetyckim i muzycznym.

Koncert otworzył radca Jacek Śladewski, który wygłosił przemówienie

w imieniu ambasadora RP w Rosji Krzysztofa Krajewskiego. Przekazał najlepsze życzenia z okazji Święta, podkreślił wagę pielęgnowania języka polskiego, tradycji i kultury narodowej a także wyraził słowa uznania i podziękowania dla wszystkich rodaków w Rosji, którzy pomimo przeciwności i utrudnień trwają w polskości i pozostają jej wierni. Przypomniat, że w 12 listopada br. w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie miał miejsce pochówek trzech prezydentów RP na uchodźstwie: Władysława Raczkiewicza, Augusta Zalewskiego i Stanisława Ostrowskiego.

Bogaty program koncertu obejmował prelekcję na temat osoby Józefa Wybickiego, który został wybrany przez Sejm na jednego z patronów 2022 r., występ zespołu folklorystycznego „Baški” i przedstawicieli Polonii z repertuarem polskich pieśni patriotycznych, a także recytacje wierszy zarówno w języku polskim, jak i rosyjskim. Na podkreślenie zasługuje zaangażowanie przedstawicieli najmłodszego pokolenia Polonii, którzy bez tremy recytowali klasykę polskiej poezji patriotycznej dowodząc, iż doskonale wiedzą, kim jest „Polak mały” i „jaki jest jego znak”.

www.polonijarosji.ru

Konferencja w Lublinie

24 października w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS w Lublinie odbyła się konferencja nt. Budowanie Propolskiego Lobby. Dobry wizerunek Polski i Polaków w ich krajach zamieszkania.

Z referatem nt. Propolskie lobby w Rosji w XIX–XXI w. wystąpił dr hab. Sergiusz Leończyk, redaktor pisma „Rodacy”.

O konferencji w programie radiowym Radia „Rodacy”: <http://www.rodacynasyberii.pl/upload/radio/program%2015%20v%20forum%20mediow%20polonijnych.mp3>.

Red.

V Forum Mediów Polonijnych w Lublinie

„Media wobec sytuacji kryzysowych” – to temat przewodni V Forum Mediów Polonijnych, które odbyło się 24.10.2022 w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS w Lublinie. To najważniejsza tego typu impreza tematyczna, zainicjowana w 2014 roku jako europejska, a od 2018 roku jako światowa. Jej celem jest integracja dziennikarzy polonijnych działających na całym świecie, poznanie nowoczesnych trendów oraz narzędzi komunikacyjnych, a także opracowanie kierunków działań na najbliższe lata.

Agresja na Ukrainę, represje dotyczące dziennikarzy w wielu krajach, problemy ekonomiczne czy rzeczywistość postpandemiczna – to tylko niektóre z wyzwań, o których będzie mowa. Tematami dyskusji były m.in.: Medialna służba dla Polonii, Nowe wyzwanie dla portali polonijnych, Cena reporterstwa wojennego i media polonijne w Rosji w obecnej sytuacji.

Właśnie z ostatnim zagadnieniem na Forum wystąpił redaktor pisma „Rodacy” dr hab. Sergiusz Leończyk. On opowiedział o piśmie, Radio, stronie internetowej www.rodacynasyberii.pl oraz o innych mediach polonijnych w Rosji.

Szczegóły o wydarzeniu: <https://polonia24.tvp.pl/64137009/v-swiatowe-forum-mediow-polonijnych-w-lublinie?fbclid=IwAR0jLOQ7TXtWVACs9s4gCfo9DuCTf2fY>

[lublinie?fbclid=IwAR0jLOQ7TXtWVACs9s4gCfo9DuCTf2fY](https://polonia24.tvp.pl/64136922/gosc-programu-teresa-sygnarek?fbclid=IwAR2ytWChswjftOmnJxSl2CPWQECodCVLMAIFBaKIKMsH65zt4c9NZIKeEm)
Sz0W-ViffMni39pe3WL_vr08xSA.

Szczegóły w wywiadzie Prezes Teresy Sygnarek: <https://polonia24.tvp.pl/64136922/gosc-programu-teresa-sygnarek?fbclid=IwAR2ytWChswjftOmnJxSl2CPWQECodCVLMAIFBaKIKMsH65zt4c9NZIKeEm>.

Program Radiowy Radia „Rodacy”: <http://www.rodacynasyberii.pl/upload/radio/program%2015%20v%20forum%20mediow%20polonijnych.mp3>.

Red.

15 października 2022 roku w auli centralnej Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego (RGGU) odbyło się XI Ogólnorosyjskie Dyktando z Języka Polskiego. Tradycyjne wydarzenie organizowane przez Kongres Polaków w Rosji było w tym roku poświęcone Adamowi Mickiewiczowi, polskiemu wieszczowi narodowemu, który część swojego życia spędził w Moskwie i Petersburgu, przyjaźnił się z Aleksandrem Puszkinem i interesował się literaturą rosyjską.

Tegoroczne dyktando uzyskało wsparcie zarówno ze strony rektora uczelni prof. Aleksandra Biezborodowa. W organizacji uczestniczyli

MOSKWA

Wyniki XI Ogólnorosyjskiego Dyktando z Języka Polskiego

członkowie Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski”.

W prezydium były obecne prezes FPANK „Kongres Polaków w Rosji” Halina Subotowicz-Romanowa, doradca dyrektora „Domu Narodów Rosji” Mehriban Eldar qızı Sadiqova, a także prorektor RGGU ds. współpracy międzynarodowej prof. Wiera Zabotkina. W słowie wstępnym skierowanym do uczestników dyktanda podkreślono, że imprezy takie jak ta mają istotne znaczenie dla pogłębienia znajomości języka polskiego w Rosji, ale pokazują również, że mniejszości narodowe w tym kraju mają możliwość zachowania swojej tożsamości i języka ojczystego.

Dyktando pisało około dwustu osób w każdej grupie wiekowej. Byli obecni studenci slawistyki, moskiewscy Polacy, miłośnicy polszczyzny i polskiej kultury. Tekst dyktanda odczytany z dużym artyzmem przez p. Halina Subotowicz-Romanową był w tym roku poświęcony opisom przyrody w mickiewiczowskim „Panu Tadeuszu”.

Po napisaniu dyktanda i przerwie na kawę odbył się odczyt o Adamie Mickiewicz z przygotowany i wygłoszony przez Anastazję Władimirską i recytacja wierszy wielkiego poety, w

której wzięło udział około dwudziestu osób, a następnie uroczyste wręczenie nagród ufundowanych przez Ambasadę RP w Rosji.

Komisja sprawdzająca na czele z przewodniczącą p. Antoniną Szmielową i sekretarz p. Ewelina Szyszkową wyłoniła zwycięzców:

1. miejsce – Stanisław Szurygin;
2. miejsce – Anna Jewtiuszka;
3. miejsce – Eugeniusz Sokow.

Odznaczono również prace następujących uczestników:

Helena Ambarcumowa
Anastazja Awdosjewa
Andrzej Łukjański
Tatiana Maksimienko
Oleg Michin

Helena Łobanowa
Ksenia Niekrasowa
Anna Repsza
Nadieżda Pieczonkina
Eugenia Szotina
Anton Szczemielinin
Anastazja Zienkowa.

Nagrody specjalne otrzymały dzieci biorące udział w Dyktandzie:

Marek Antufjew
Oleg Żurawłow
Mikołaj Nazarov
Maria Nazarowa
Katarzyna Szmielowa
Marina Moskalowa.

Wszyscy uczestnicy dostali pamiątkowe dyplomy.

www.polonijarosji.ru

MOSKWA

Wieczór romantyzmu polskiego

22 listopada 2022 roku w Moskiewskim Domu Narodowości w ramach Roku Romantyzmu Polskiego odbył się wieczór poetycko-muzyczny poświęcony polskiemu romantyzmowi. Imprezę zorganizowała Moskiewska Narodowo-Kulturalna Autonomia Polaków „Dom Polski”.

Koncert otworzył występ kwartetu, w którego skład weszli Tatiana Burska z Teatru Opery Konserwatorium Moskiewskiego (skrzypce), Władimir Spektor (skrzypce) i Igor Burski (altówka) z Wielkiej Orkiestry Symfonicznej, a także laureat konkursów międzynarodowych Dmitrij Korostielow (fortepian). Wykonano utwory Fryderyka Chopina, Emila Młynarskiego, Kamila Cieślaka, Jacka Kujawskiego, Karola Szymanowskiego, Henryka Pachulskiego i Mieczysława Wajnerberga.

Druga część koncertu obejmowała występy członków Domu Polskiego w Moskwie, którzy zarecytowali utwory Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego. Natalia Ławrik zagrała na fortepianie i zaśpiewała mazurek Chopina do słów Pauliny Viardot i polonez „Pożegnanie Ojczyzny” Michała Kleofasa Ogińskiego. Program wieczoru zamknął Igor Baranow, znany poeta i tłumacz. Zarecytował własny niepublikowany dotąd przekład wiersza Słowackiego „Tak mi dopomóż Chryste Panie Boże!”.

Na koniec do zebranych zwróciła się prezes Domu Polskiego w Moskwie Ewelina Szyszkowa dziękując organizatorom, uczestnikom i widzom za piękny koncert. Głos zabrała również przedstawiciel Moskiewskiego Domu Narodowości Gulnara Isakowa, która wyraziła nadzieję na dalszą współpracę.

Wieczór prowadziła Anastazja Burska.

Stanisław SINKIEWICZ,
Anastazja BURSKA, Stanisław SZURYGIN
Zdjęcia: Jerzy Kunicki

PowiemPolsce.pl – miejsce aktualnej informacji o Polonii i Polakach za granicą

Szanowni Państwo,
Miło nam przekazać informację o nowej stronie internetowej dedykowanej Polonii i Polakom za granicą: PowiemPolsce.pl

POWIEM POLSCE – Polski Obłok Współpracy i Edukacji Medialnej – to miejsce przejrzystej i aktualnej informacji o Polonii i Polakach za granicą oraz wymiany doświadczeń pomiędzy rodakami w świecie i w ojczyźnie. Portal podzielony jest na dwie warstwy – mapę świata z zaznaczeniem miejsc związanych z Polakami i Polonią, z odwołaniami na poszczególne kraje oraz części informacyjnej i edukacyjnej.

Stąd bardzo istotna jest zarówno weryfikacja adresów organizacji, szkół, ośrodków społeczno-kulturalnych, miejsc kultu religijnego itp., jak i nadsyłanie relacji, bieżących informacji tekstowych i wideo o aktywności Polaków nie tylko w kręgach polonijnych, ale i o ich miejscu, roli w lokalnej społeczności w jakiej mieszkają, żyją, pracują, uczą się, odpoczywają, uprawiają sport, hobby.

Zbieramy zatem wszelkie informacje o miejscach związanych z Polską i

Polakami, osobami polskiego pochodzenia, o ich historii i aktualnym życiu, problemach. Portal Powiem Polsce jest zacznym głębszego wzajemnego poznania i współpracy – tworzenia i umacniania wspólnoty wszystkich Polaków na świecie, w kraju i za granicą.

W związku z powyższym przygotowaliśmy dla Państwa możliwość zalogowania się do portalu za pomocą emaila, na który otrzymali Państwo niniejszą wiadomość. Aby to zrobić należy kliknąć przycisk „Zarządzaj organizacją” poniżej lub skopiować i wkleić link do przeglądarki: <https://powiempolsce.pl/account/new-password?uid=4861&token=bbb620-ebb3db99247c85c140df58231523325e>

Jak zarządzać informacjami o organizacji?

Po kliknięciu w link należy nadać hasło do konta w portalu, a po zalogowaniu, w panelu użytkownika kliknąć w zakładkę «Moje organizacje» i przycisk «Edytuj».

Kluczem do wzajemnego spotkania rodaków ze świata są indywidualne historie osób, rodzin, społeczności pol-

skiej z danej miejscowości utrwalane na piśmie, na fotografiach, w nagraniach audio czy video, relacjonowane przez sąsiadów, rodziny, znajomych, nauczycieli z polskich szkół, turystów, misjonarzy czy pracowników polskich placówek dyplomatycznych.

Portal jest realizowany przez organizację pozarządową Dzieło Odbudowy Miłości, Fundacja D.O.M. przy wsparciu Pełnomocnika Rządu ds. Polonii i Polaków za Granicą w ramach konkursu «Polacy i Polonia za Granicą» Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Gorąco prosimy o rozpowszechnienie informacji o portalu, jak i o nadsyłanie informacji, artykułów o szeroko pojętej tematyce polonijnej również tej publikowanej w miejscowej prasie czy w Internecie z podaniem źródeł.

Będziemy zaszczytzeni współpracą z Państwa strony.

Z wyrazami szacunku,
Zdzisław BIELECKI,
Redaktor Naczelny Portalu
PowiemPolsce.pl,
Prezes Zarządu Fundacji D.O.M.

KALININGRAD

Biegi Niepodległości

Od kilku lat w Rosji odbywają się polonijne biegi związane z obchodami Narodowego Święta Niepodległości. Są okazją do rodzinnego wypoczynku, świetną motywacją do uprawiania sportów i zdrowego trybu życia i jednocześnie przypominają o polskiej historii i wzmacniają więź rosyjskich Polaków z krajem przodków.

Imprezy już zostały zorganizowane między innymi przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia” w Petersburgu i, mimo niesprzyjającej pogody, przez

Związek Polaków na Kaukaskich Wodach Mineralnych.

20 listopada 2022 roku w Kaliningradzie Miejskowa Polska Narodowościowo-Kulturalna Autonomia „Polonia” przeprowadziła Krajowy Online Maraton Polonijny pod hasłem „Bo wszyscy Polacy to jedna rodzina”. W programie znalazły się pogadanki po polsku i lekcja języka polskiego, gra historyczna „Wielcy Polacy”, warsztaty polskich tańców ludowych i konkurs łamańców językowych, a także konferencja „Historia naszych rodzin”.

www.polonijarosji.ru

„Był szlachcicem w Polsce, zesłańcem na Syberii, dom i sławę znalazł w Kraju Ussuryjskim. To, co zebrał, niech będzie przykładem dla przyszłych gospodarzy tej ziemi”. Tak dobitnie wyraził się o Michale Jankowskim, przedstawiciel szlacheckiego rodu Nowina-Jankowskich, pewien miejscowy krajoznawca, i słowa owe zostały utrwalone na pomniku Jankowskiego w osiedlu Bezwierchowo (dawniej Sidiemi) znajdującym się na półwyspie, który nosi jego imię. Rozdzielają nas stulecia, ale my pamiętamy o tym człowieku, który znacznie przyczynił się do rozwoju i dobrobytu ziemi, co stała mu się drugą ojczyzną.

na kopalniach złota na rzece Olokma, dopływie Leny, a w pięć lat później, w 1872 r., na zaproszenie naukowca Benedykta Dybowskiego wziął udział w jego ekspedycji, która wyruszyła na Daleki Wschód Rosji. Tam, na rzece Amur, Jankowski poznał polskiego zesłańcę Kajetana Czaplewskiego, zarządzającego kopalni złota na wyspie Askold niedaleko Władywostoku, który szukał za siebie zastępstwa i uznał Jankowskiego za odpowiednią kandydaturę. W latach 1874–1879 Michał Jankowski był zarządzającym kopalni na Askoldzie. W 1880 r. przywrócono mu szlachectwo i wszystkie prawa z nim związane i niedługo po tym pozostawił on pracę w kopalni i osiedlił się na półwyspie

Władywostok – Polska. 180-letnia rocznica urodzin Michała Jankowskiego (1842–1912)

Michał Jankowski był synem polskiego szlachcica Jana Jankowskiego, potomnego rycerza Tadeusza Nowiny. Swoje dzieciństwo spędził w rodzinnym majątku w Gubernii Augustowskiej. Studiował w Akademii Rolniczej w Hory-Horkach w Gubernii Mogiłowskiej, pierwszej w Rosji uczelni wyższej w dziedzinie gospodarczej. Wziął udział w powstaniu styczniowym i we wrześniu 1863 r. pozbawiony

szlachectwa i wszystkich praw został skazany na osiem lat katorgi na Syberii. Aledowieżenia nie trafił. Przez okrutne mrozy dostał w drodze odmrożenia stóp i musiał przejść długą kurację. W trzy lata później dzięki amnestii katorgę zamieniono mu na swobodne osiedlenie w granicach Wschodniej Syberii z zakazem, tak samo jak wielu innym Polakom, powrotu do Ojczyzny. Z początku Jankowski zatrudnił się

Sidiemi, gdzie nabył na własność puste ziemie.

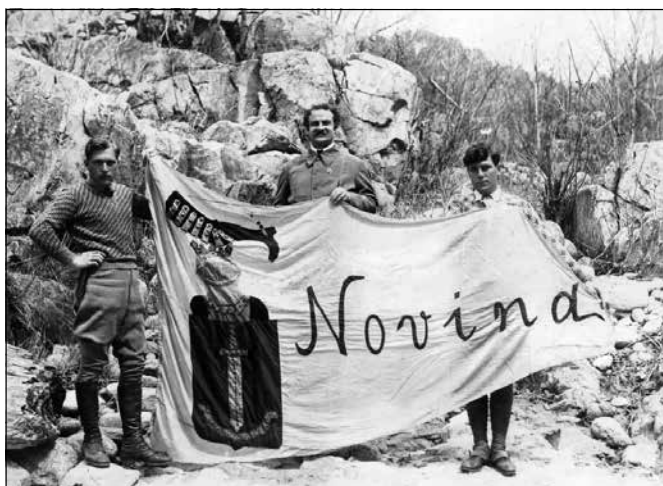
Tu, na półwyspie, któremu później zostanie nadane jego imię, Jankowski założył unikatowe wielobranżowe gospodarstwo: uprawiał na skali przemysłowej żen-szeń, zajmował się hodowlą koni i jeleni, prowadził obserwacje meteorologiczne. Identyfikował, opisał i przekazał do muzeów Rosji i Europy liczne próbki flory i fauny regionu, z

• Słupek graniczny na ziemi Jankowskich.

• Posiadłość Jankowskich w Sidiemi.

• Godto rodziny Jankowskich.

• Złożenie wieńca pod pomnikiem Jankowskiego.

których szeregowi nadano jego imię. Prowadzał jeszcze wykopaliska archeologiczne i opisaną przez niego pewną kulturę wczesnej epoki żelaza też nazwano na jego cześć. Imię Jankowskiego zostało wpisane w historię Towarzystwa Badań Kraju Amurskiego. W pewnej mierze stał u podwalin jego powstania: subsydiował budowanie muzeum Towarzystwa, któremu przekazał część swoich kolekcji.

24 września 2022 r. do osiedla Bezwierchowa na dawnym półwyspie Sidiemi, a teraz Jankowskiego, przybyli członkowie Towarzystwa Badań Kraju Amurskiego, krajoznawcy, historycy oraz prości mieszkańcy Władywsotoku, aby uczcić pamięć Michała Jankowskiego. Słowo powitalne nadesłał z Kalifornii jego prawnuk: Orr Czysciakow-Jankowski. Wtydzień później zjedźli osiedle też wysocy goście polscy: Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador RP w Rosji p. Krzysztof Krajewski z małżonką oraz Konsul Generalny RP Polski w Irkucku p. Krzysztof Świderek. Dyplomaci polscy złożyli wieniec pod pomnikiem Michała Jankowskiego i odwiedzili Muzeum Pierwszych Osadników w Bezwierchowie, w którym znajdują się przedmioty należące do rodziny Jankowskich. Poza tym zapoznali się z prywatną kolekcją krajoznawczyni Jeleny Siergiejewej, która rozporządza zbioru zdjęć, oryginalne dokumenty oraz przedmioty przekazane jej przez wnuczkę Jankowskiego Wiktorię. Po odwiedzeniu muzeum dyplomaci polscy mieli rozmowę z założycielem i dyrektorem muzeum Leonidem Wasiukiewiczem i omówili możliwości opieki nad pomnikiem i zagospodarowania

terenu dookoła niego oraz organizowania imprez poświęconych wybitnemu działaczowi i naukowcowi.

Program kulturalny wysokich gości polskich obejmował też przechadzkę po historycznej części Władywostoku i zwiedzanie miejsc związanych z Polakami, którzy mieszkali tu na przełomie wieku XIX a XX, spotkanie z członkami miejscowego Domu Polskiego, obecność na niedzielnej mszy w Kościele Najświętszej Matki Boskiej. Stulecie konsekracji kościoła uroczyście obchodzono akurat rok temu.

Pan Ambasador, który zwiedził Władywostok już po raz drugi, dzieląc się swoimi wrażeniami, podkreślił, że jest to miasto wielu narodów i narodowości, które budowały wspólny dom i przy tym zachowywały swoją samoistość. Nie sposób wyobrazić sobie historii Władywostoku bez ludzi, którzy w nim mieszkali i działali. Bynajmniej nie ostatnią rolę odegrali w tym polscy osadnicy tak samo jak polskie przedsiębiorstwo i polska myśl techniczna. Przykładem służy, między innymi, życie i działalność postaci tak wybitnej jak Michał Jankowski. Na pożegnanie wysocy goście polscy wyrazili nadzieję, że związki kulturalne między Polską a Władywostokiem utrzymają się w przyszłości, a nowe badania wyjawiają nowe imiona Polaków, którzy wnieśli wkład w rozwój tak miasta jak całego Kraju Nadmorskiego.

Tatjana SZAPOSZNIKOWA,
Wiceprezes Władywostockiego
„Domu Polskiego”;
Andrzej SAPIOŁKIN,
Prezes Władywostockiego
„Domu Polskiego”

• Motyl *Marumba jankowskii*
(бражник Янковского).

• Ptak trznadel Jankowskiego
(*Emberiza jankowskii*).

• Motyl *Ussuriana michaelis*
(зефир Михаила Янковского).

Konferencja w Rzeszowie

W dniach 17–21 listopada 2022 r. w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych formą aktywności kulturalnej środowisk polonijnych – ich rola w kształtowaniu wizerunku oraz promocji Polski, zorganizowana przez Rzeszowski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” przy współudziale Uniwersytetu Rzeszowskiego. W konferencji wzięli udział przedstawiciele świata nauki, działacze polonijni oraz przedstawiciele wojewódzkich władz rządowych i samorządowych.

Rosję reprezentował dr.hab.Sergiusz Leończyk, wieloletni Prezes KNOO „Polonia” Republiki Chakasji (m.Abakan), założyciel zespołu „Syberyjski Krakowiak”. Wygłosił on referat nt „Zespoły polonijne w Rosji 1990–2022”.

Konferencja stanowiła platformę wymiany zarówno doświadczeń naukowo-badawczych, jak i związanych z bieżącą działalnością organizacji i środowisk polonijnych w dziedzinie szeroko pojętej kultury.

• Sergiusz Leończyk.

Podczas konferencji prezentowana była wystawa „Trochę z przypadku, trochę z potrzeby...” 50 lat Światowych Festiwali Polonijnych Zespołów Folklorystycznych, przygotowanej przez Centrum Polonijne i Muzeum Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Red.

Zdjęcie: Agata Pawłowska
© Polonijna Agencja Informacyjna

MOSKWA

18 grudnia 2022 roku w Kurii Kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP odbyło się tradycyjne spotkanie opłatkowe zorganizowane przez Moskiewską Narodowo-Kulturalną Autonomię Polaków „Dom Polski”.

Zwyczaj dzielenia się wigilijnym opłatkiem jest nieodłączną częścią polskiej tradycji bożonarodzeniowej i swoją historię sięga czasów wczesnego chrześcijaństwa. Pierwsi wyznawcy wiary w Chrystusa łamali się chlebem na znak wspólnoty. Podobnie jest dzisiaj. Przełamując kawałek poświęconego opłatka,

pieczętujemy przynależność do polskości i składamy najserdeczniejsze życzenia współrodakom.

Wśród gości niedzielnego spotkania byli m.in. pracownicy Ambasady RP w Moskwie: kierownik Wydziału Konsularnego Sławomir Łuczak i konsul Anna Domska-Łuczak. Obecny był również ksiądz Dariusz Gojko.

Zebranych przywitała prezes Domu Polskiego w Moskwie Ewelina Szyszko-wa, życząc wszystkim szczęścia i pokoju. Podkreśliła też szczególne znaczenie święta Bożego Narodzenia jako triumfu dobra. Głos zabrał również Sławomir

Łuczak. W imieniu Ambasadora RP Krzysztofa Krajewskiego życzył radosnych, pogodnych świąt i wszystkiego najlepszego w nowym roku.

Uwieńczeniem spotkania było widowisko „Jasełka” rozegrane przez dzieci oraz tradycyjne polskie kolędy w wykonaniu chóru „Baśki”. Po występach muzycznych goście udali się do stołów, by skosztować tradycyjnych polskich dań wigilijnych. Dla dzieci zorganizowane zostały też warsztaty artystyczne.

Stanisław SZURYGIN

Zdjęcia: Jerzy Kunicki,
Wasył Ryczkow-Makiejew

Spotkanie opłatkowe

Świąteczne warsztaty artystyczne i kiermasz

Święta zimowe tuż za progiem. W sobotę trzeciego grudnia członkowie Moskiewskiej Narodowo-Kulturalnej Autonomii Polaków „Dom Polski” zebrali się w krypcie Katedry Niepokalanego Poczęcia NMP by dać upust swoim umiejętnościom artystycznym.

Podczas kilkugodzinnego spotkania miłośnicy rękodzieła wykonali dekoracje bożonarodzeniowe,

m.in. wieńce, ozdoby choinkowe, haftowane obrazki, zdobione łąпки kuchenne. Główną część dekoracji stanowiły materiały naturalne: gałązki i szyszki świerku, kasztany, żołędzie, orzechy, suszone pomarańcze. Spotkanie upłynęło przy herbacie i polskiej muzyce świątecznej.

Jedenastego grudnia wykonane ozdoby zostały sprzedane na dorocznym Jarmarku Bożonarodzeniowym. Środki uzyskane ze sprzedaży dekoracji przekazano na cele charytatywne. Organizatorom, uczestnikom oraz wszystkim, którzy wsparli tę piękną akcję, szczerze dziękujemy.

Stanisław SZURYGIN

Zdjęcia:

Wasył Ryczkow-Makiejew

MOSKWA

MOSKWA

W odwiedzinach u rosyjskich Niemców

3 listopada 2022 roku w Rosyjsko-Niemieckim Domu w Moskwie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy rękodziła artystycznego rosyjskich Niemców poświęconej Roku Dziedzictwa Kulturowego Narodów Rosji. Na zaproszenie Federalnej Autonomii Narodowo-Kulturalnej Rosyjskich Niemców w wydarzeniu wzięli udział członkowie FPANK „Kongres Polaków w Rosji”.

Ekspozycje przedstawiały rozmaite techniki artystyczne, w tym haftowane, tkactwo, ceramikę, garncarstwo i szydełkowanie. Wykonane zostały przez Niemców mieszkających w każdym prawie regionie Rosji. Obecni mogli poznać autorów osobiście, a także w atmosferze twórczej energii wziąć udział w warsztatach bożonarodzeniowych i nauczyć się sztuki scrapbookingu.

Dla nas, mieszkających w Rosji Polaków, jest to niewątpliwie ciekawe i pożyteczne doświadczenie, szczególnie że w naszym polonijnym gronie również regularnie organizujemy warsztaty rękodziła i jarmarki charytatywne, dbając w ten sposób o zachowanie polskiej kultury i tradycji.

Lubow RYCKOWA-MAKIEJEWА

Zdjęcia autora

Polonijne spotkania nad Newą

20 listopada 2022 roku odbyły się „Polonijne spotkania nad Newą”, które stały się już tradycyjnym wydarzeniem polonijnym organizowanym przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia” w Sankt Petersburgu.

Tegoroczny koncert i był w całości poświęcony obchodom Roku Romantyzmu Polskiego. Był to nie tylko koncert ale też ciekawe widowisko muzyczne, w którym zaprezentowano utwory Mickiewicza i Stowackiego, Chopina i Moniuszki, wyświetlono prezentację wideo na temat twórczości Jana Matejki oraz zaprezentowano polskie tańce ludowe.

SANKT PETERSBURG

VII Spartakiada „Peterspol”

23 października 2022 roku w Petersburgu w pięknej jesiennej scenerii odbyła się VII Polonijna Spartakiada „Peterspol” zorganizowana przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia”.

Wszyscy uczestnicy niezależnie od wieku i kondycji fizycznej mieli możliwość spróbować swoich sił w popularnych

dyscyplinach sportowych oraz poznać ciekawe polskie gry ludowe.

Zwycięzcy w poszczególnych dyscyplinach i uczestnicy zawodów otrzymali dyplomy i medale. Dla wszystkich uczestników przygotowano gorącą herbatę, kanapki ze smalcem, żurek oraz tradycyjną kiełbaskę z grilla. Na zakończenie organizatorzy przeprowadzili loterię polonijną.

Jubileusz zespołu „Syberyjski Krakowiak”

ABAKAN

17 grudnia na scenie republikańskiego Centrum Twórczości Narodowej im. S.P. Kadyszewa w Abakanie odbył się koncert wigilijny z okazji 25-lecia polonijnego zespołu folklorystycznego „Syberyjski Krakowiak”.

Koncert składał się z dwóch części. W pierwszej części widzowie zapoznali się z polskimi tradycjami wigilijnymi, kolędami i tańcami, powiązanymi z zimowymi tradycjami. Druga część z kolei została poświęcona bezpośrednio jubileuszowi zespołu „Syberyjski Krakowiak”. Zespół ten funkcjonuje już od 25 lat, rozwija się i błyszczy na scenach nie tylko Republiki Chakasji, ale również poza jej granicami.

Tradycyjnie koncert rozpoczął się od mowy powitalnej Prezesa Zarządu „Polonii” Mariny Kożewnikowej, która również jest kierownikiem zespołu. Później zespół zatańczył powitalnego poloneza. W programie znalazły się walc, suita tańców kaszubskich i krakowiak.

Młodsza grupa, w której tańczą dzieci w wieku od 6 do 10 lat, wykonała taniec „Krakowiaczek”, „Zoo na wesoło” i po raz pierwszy został zaprezentowany taniec „Rok and roll”, który dzieci zaadresowały swoim mamom.

Zespół nie przypadkowo jest uważany za zespół rodzinny i to było widać tym razem na scenie. Małżonkowie Maria i Danił Jakowlewy zatańczyli romantyczny walc, natomiast matka Tatiana Kowal i jej syn Danił Kurachtin zatańczyli wesoły i dynamiczny taniec rzeszowski.

Widzowie zobaczyli również dwa krótkie wideo filmy o Bożym Narodzeniu w „Polonii” Republiki Chakasji oraz o historii powstania i dzisiejszych czasach zespołu „Syberyjski Krakowiak”. Filmy zostały przygotowane przez dyrektorkę Szkoły języka i kultury polskiej Olgę Siedych.

Następnie na scenie zabrzmiało swoimi bajecznymi głosami trio „Krakowianka” pod kierownictwem Natalii Markiewicz. Dziewczyny wykonały pieśni wigilijne „Lulajże Jezuniu”, znaną na całym świecie „Cichą noc” oraz ludowe piosenki polskie „Oj, zagraj mi muzyko”, „To i hola”.

Podczas przerwy pomiędzy pierwszą i drugą częścią widzowie mieli możliwość zapoznać się z wystawą polskiego rękodzieła, przygotowaną przez Olgę Siedych. Członkini „Polonii” Olga i Tatiana Jewdokimowe razem z Prezes Mariną Kożewnikową przygotowały degustację dań polskiej kuchni: bigos, makowiec, placek mazowiecki z jabłkami, pączki po warszawsku, faworki, smalec z grzybami

i kompot wiśniowy. Wszyscy mieli możliwość spróbować tych smaczków dań!

Na koncercie byli również goście z sąsiedniego regionu – Kraju Krasnojarskiego. Polonijny zespół wokalny „Czerwone Jagody” z Minusińska pod kierownictwem Olgi Kostinej zaśpiewał starą wigilijną pieśń z XVII wieku „A wczoraj z wieczora”. Natomiast zespół choreograficzny „Wesołe obcasiki” z Minusińska pod kierownictwem Tatiany Klusowej zatańczył tańce „Rzeszowianka” i „Zima”.

Na koncercie obecny był kierownik Oddziału z Ministerstwa polityki narodowościowej Republiki Chakasji Dmitrij Majnogaszew, który złożył życzenia jubileuszowe w imieniu ministra oraz wręczył listy gratulacyjne aktywnym członkom zespołu.

W finale koncertu zespół „Syberyjski Krakowiak” zatańczył suitę tańców góralskich, która bardzo podobała się widzom. Na koniec spotkania był wniesiony ogromny tort dla członków zespołu i widzów.

Wszyscy uczestnicy zespołu otrzymali pamiątki – koszulki z logotypem zespołu.

Sto lat dla Zespołu „Syberyjski Krakowiak”!

Olga SIEDYCH

*Zdjęcia: Olga Fomina
i Sergiusz Nemkow*

O zespole

Zespół „Syberyjski Krakowiak” – zespół polskiej pieśni i tańca, został założony w syberyjskim mieście Abakan w listopadzie 1997 r. Zespół powstał jako dziecięcy zespół choreograficzny, działający przy Kulturalno-Narodowej Organizacji Społecznej „Polonia” Republiki Chakasji. Zespół założyła i kierowała nim do 2001 r. Julia Skidan. Od 2000 r. skład zespołu stanowią trzy grupy choreograficzne: grupa młodsza „Syberyjski Krakowiaczek” (7–12 lat), grupa średnia (12–15 lat) oraz grupa dorosła – „Syberyjski Krakowiak” (w tym rodzice dzieci uczestniczących w zespole). Przy zespole powstaje grupa wokalna „Krakowianka” (kierownik Helena Władimirowa).

Zespół „Syberyjski Krakowiak” najczęściej wśród polonijnych zespołów reprezentował Polonię rosyjską w XII, XIII, XIV i XVII Światowym Festiwalu Zespołów Polonijnych w Rzeszowie (2002, 2005, 2008, 2014).

Również grupa dziecięca „Syberyjski Krakowiaczek” brała udział w Polonijnym Festiwalu Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych w roku 2007.

W roku 2006 po specjalnym koncercie egzaminacyjnym zespół otrzymał tytuł kwalifikacyjny jako Zespół Ludowy Folklorystyczny Polskiej Pieśni i Tańca „Syberyjski Krakowiak”, na stałe uformował się również repertuar zespołu. Składa się on obecnie z pieśni i tańców regionów Polski: Kurpiowskiego, Kaszubskiego, Lubelskiego, Rzeszowskiego, Mazurskiego, Śląskiego i Krakowskiego. Oprócz tego w repertuarze zespołu zostały wprowadzone następujące tańce: mazur, polonez, kujawiak, oberek oraz ludowe pieśni i tańce Chakasów i Rosjan-Sybiraków.

Na początku września 2009 r. zespół został zaproszony z autorskim programem „Dożynki” przez Stowarzyszenie „Wiedeń-Kraków” (Prezes Zofia Beklen) na koncerty w Austrii.

W latach 2007–2014 zespół z koncertami odwiedził wiele ośrodków polonijnych w całej Rosji od Ułan Ude, Irkucka, Tomska, Omska do Krasnodaru, Ufy, Jekaterynburga i Orenburga.

Na zaproszenie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Sybirackich zespół kilkakrotnie odwiedził z koncertami Wrocław i Jelenią Górę.

Dzięki Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska” odbyły się również koncerty zespołu w Krakowie, Lublinie, Łomży, Białymstoku, Warszawie i w Pułtusk.

„Syberyjski Krakowiak” został dwukrotnym laureatem Międzynarodowego Festiwalu narodowościowych zespołów folklorystycznych w Węgorzewie (2012, 2015).

Również zespół brał udział w IX edycji Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Świat pod Kyczerą” (2016 r.).

Dwukrotnie zespół reprezentował Polonię rosyjską na 17. (2011 r.) i na 25. (2019) Festiwalach Kultury Kresowej w Mrągowie.

W lipcu 2018 r. zespół brał udział w II Międzynarodowym Festiwalu Konkursie „Mewa” w nadmorskiej miejscowości Rowy koło Słupska.

W latach 2017–2020 zespół stwarza bardziej mobilną grupę wyjazdową pod nazwą „Krakowiaczy”, która łączy choreografię i wokale (kierownik Helena Władimirowa). W 2017 r. koncertowała ta grupa podczas Sierpniowego Jarmarku w Jenisejsku w Kraju Krasnojarskim, natomiast we wrześniu w stolicy Republiki Altaj – Gornoaltajsku. Oprócz tego niejednokrotnie uczestniczyła w Dniach Kultury Polskiej w Krasnojarsku.

Koncerty zespołu „Syberyjski Krakowiak” są częścią dorocznego Festiwalu Kultury Polskiej w Południowej Syberii. W 2018 r. zespół z cyklem koncertów i prelekcji „Syberyjskie drogi do niepodległości”, odwiedził kilka miejscowości, zamieszkałych przez potomków Polaków w Południowej Syberii.

Dofinansowanie zespołu odbywa się dzięki pomocy Senatu RP, a obecnie przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów przekazywanej przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” i Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

Po wyjeździe z Abakanu Julii Skidan przez prawie 10 lat zespołem „Syberyjski Krakowiak” kierowała zawodowa choreografka Natalia Buszujewa, która ukończyła Studium Folklorystyczne dla Instruktorów Zespołów Polonijnych pod kierownictwem Stanisława Leszczyńskiego. Później zespołem oraz grupą dziecięcą „Syberyjski Krakowiaczek” kierowali Katarzyna Fiodorowa, Anastazja Filippowa, Olga Użakina, Natalia Wołkowa, Marina Razkaszczykowa, Julia Iwanowa, Anna Samykina i Aleksander Czerkasow.

Obecnie kierownikiem zespołu jest zawodowa choreografka, Prezes Zarządu Kulturalno-Narodowej Organizacji Społecznej „Polonia” w Republice Chakasji Marina Kożewnikowa-Stankowska.

Sergiusz LEONCZYK

Wigilia Bożego Narodzenia u Polaków na Syberii. We wspomnieniach i obecnie

Początki zesłań Polaków na Syberię miały miejsce już w czasie wojen Stefana Batorego z państwem moskiewskim. Za cel zesłań jeńców za Ural można uznać potrzebę władz carskich zasiedlania przez Polaków nowo przyłączonych ziem, posiadali oni umiejętności gospodarcze i kulturowe niezbędne do budowania twierdz i fortyfikacji oraz prowadzenia działań zbrojnych, tak potrzebnych do skutecznej kolonizacji.

Jednak dopiero wiek XIX można uznać za początek masowych zsyłek Polaków na Syberię. Masowo Polacy-zesłańcy napłynęli do Syberii w wyniku represji po powstaniu styczniowym.

Dla Polaków żyjących w obcym wyznaniowo państwie, kościół katolicki był nie tylko miejscem, gdzie sprawowano liturgię, ale stanowił ostoję polskości i kultury polskiej. Ważne jest również i to, że katolicyzm przyczyniał się do utrwalania moralności wśród Polaków na Syberii. Pierwsze wspólnoty katolickie

na Syberii powstały już pod koniec XVIII w., wtedy należeli do nich konfederaci barscy i ich potomkowie. Najstarsze katolickie parafie – to parafie w Tomsku i Irkucku.

Polacy, mieszkający daleko od ojczyzny zachowywali swoją polskość dzięki działalności Kościoła rzymskokatolickiego i obrzędowości. Wigilia Bożego Narodzenia stała się głównym świętem łączącym porozrzucanych po ogromnym terenie zesłańców i ich rodziny.

Podczas pobytu w Paryżu w latach 1876–1877 malarz Jacek Malczewski zwrócił się w stronę tematyki syberyjskiej, szukając inspiracji zarówno w poezji Juliusza Słowackiego, jak i w patriotyczno-martyrologicznej sztuce Artura Grottgera. Dodatkowym impulsem stała się tęsknota artysty za ojczyzną, owa – jak ją sam określał – „Sopliców choroba”, która sprawiała, że „oprócz ojczyzny nic się nie podoba”. Cykl syberyjski Malczewski kontynuował w kolejnych latach, poszerzając krąg inspiracji o Cienie syberyjskie Teofila Lenartowicza z podtytułem Z opowiadań powracającej z wygnania, opatrzone wstrząsającym mottem: „Syberia to piekło – w piekle nie może być gorzej”. Malczewski stworzył przejmującą, własną wizję tego piekła. W obrazie Wigilia na Syberii artysta skupił się na przed-

stawieniu ludzkiej rozpacz, samotności i cierpienia, przywołując najważniejsze i najbardziej rodzinne polskie święto jakim jest Wigilia Bożego Narodzenia. Jednak wigilijne realia zostały tu ograniczone prawie do minimum. Przy tym wyjątkowym, świątecznym stole, przy dymiącym samowarze przywodzącym na myśl ciepło i domową atmosferę, ale i przy pustych talerzach i pajdzie ciemnego chleba zasiadła grupa mężczyzn. Każdy z nich, mimo iż łączy ich wspólny świąteczny stół, jest skupiony na własnym bólu, wspomnieniach o życiu i tym co utracili i czego już nigdy nie zobaczą. Atmosferę zwątpienia podkreśla nastrój wydobyty zarówno poprzez ponurą gamę kolorystyczną zdominowaną przez brązy i szarości, jak również dzięki wprowadzeniu kontrastowego, ekspresyjnego podwójnego oświetlenia – zimnego, padającego z okna, oraz ciepłego światła świecy.

Podczas I wojny światowej na Syberii znalazły się rzesze polskich jeńców i uchodźców wojennych.

Ciekawe wspomnienia zostawił Antoni Bednarczyk. 24 października 1914 roku walczył on pod Iwanogrodem (Dęblin), tam pojmany przez trzech Kozaków, dostał się do niewoli rosyjskiej. Kilka tysięcy jeńców jedzie na Syberię.

Na Syberii Bednarczyk został dokwaterowany do rodziny młynarza Jakuba Dymitrowicza-Popowa. „Miłosierni są względem ludzi biednych” – tak ich wspominał po latach. Jest dobrze traktowany, otrzymuje chleb żytni biały i pszeniczny, herbatę, ryby, mięso. Gospodarz od rządu dostaje 7 rubli za jeńca. W rodzinie Jakuba Dymitrowicza spędza święta Bożego Narodzenia. Opowiada im, jak jest w jego Ojczyźnie, że wieczera jest 24 grudnia. „W wigilię już od rana samego czułem wielką boleść w sobie, że nie mogę być razem z rodziną przy wspólnej wieczerzy, by się uroczyste połamać opłatkiem.[...]. Ze smutkiem rzuciłem się na postanie, ze łzami w oczach duszę wzniosłem do Boga, a myśl skierowałem ku żłóbku i tak chciałem zasnąć lecz długo, długo męczyłem się aż sen skleił moje powieki. We śnie wszystko widziałem, lecz po zbudzeniu się kilkakrotnie poczułem się słabym i bardzo nadwyrężonym.”

Polscy jeńcy, którzy znaleźli się razem z Bednarczykiem, przygotowali

świąteczny obiad: „wszystko stanęło ością w gardle, bo tłoczyły się myśli do głowy, ty sobie uczujesz, a żona i dzieci twoje głód cierpią więc jak możesz się tutaj weselić nie wiedząc, co jest z domem? Kamień naprawdę przycisnął jeszcze bardziej serce i dodało jeszcze się więcej gorzkości – i tak przeszedł jeden dzień. Na drugi wyszedłem na ulice lecz mróz i zima nie dały się długo zatrzymać i gnały do ciepłych izdebek – by dalej rozważać położenie swoje i rodziny. Przez czas świąt naszych, nie pędzono nas do roboty, lecz pozwalano nam święcić dni uroczyste, za co byliśmy im wdzięczni i postanowiliśmy swoją pracą pokazać, że i my umiemy się odplacić dobrem za dobre.

Dużo wzruszających relacji zostawili Polacy deportowani na tereny Syberii i Kazachstanu z Kresów polskich w latach 1940–1941.

Ludwik Kamiński wspomina, że na Syberii nie zabrakło im jednego – serdecznych powitań i ciepłych słów – gdy do naszej ziemiarki zaczęli się schodzić Polacy z Ogłówek, tacy sami jak my wygnańcy, przesiedleni w 1940 r. W ten wieczór każdy z sobą coś przyniósł. Były to skromne dary zaoszczędzone z paczek Czerwonego Krzyża i Polonii amerykańskiej. Jedna z najstarszych Polek przyniosła własnego wyrobu opłatek, a nasz senior, zacny i szanowany Pan Antoni pobłogostawił go. Przy łamaniu opłatka byliśmy wszyscy do głębi wzruszeni. Przypomniat mi się wtedy obraz naszego artysty malarza „Wigilia zesłańców na Syberii” Jacka Malczewskiego. Serca nasze i myśli wyrwały się w jedną stronę – na zachód do ziemi ojczystej, przez łzy wypowiedzieliśmy wszystko, co na obczyźnie Polak czuć może. Siedzieliśmy gdzie się dało, na ławkach, na pryczy, skrzyniach. Jedliśmy tę naszą wigilijną „ucznię” w małych kawałeczkach, marząc o chwili, kiedy będziemy mogli najeść się do syta, ogrzać, zobaczyć bliskich. Jedną myślą zjednoczeni ukłękliśmy, aby się pomodlić niezapomnianymi słowami zesłańców: „O Panie, który jesteś w niebie, błagamy Ciebie z syberyjskich stron, o Twoją opiekę i pomocną dłoń”. Modlitwę jak zawsze kończyliśmy słowami: „Boże! – Zbaw Polskę”.

Stanisław Błoński (obecnie jest Prezesem Federacji stowarzyszeń Sybi-

rackich we Wrocławiu) wspomina: Opis syberyjskiej zimy, uroczystości wigilijnej w Polsce i tam, na zesłaniu, leży przede mną – to mój zeszyt z 1945 r. Mój ojciec, który był w Norylsku skazany przez władzę radziecką za działanie na szkodę ZSRR, po porozumieniu z Sikorskim został zwolniony i tam zorganizował pierwszą szkołę polską w Kazachstanie. Później nie podpisał zgody na przyjęcie obywatelstwa radzieckiego i po raz drugi został skazany. Matka też dostała wyrok, ale ponieważ aresztowano wtedy więcej kobiet, po miesiącu wypuszczono je w step, aby zginęły. Poradziły sobie, wróciły. Moja matka od kwietnia do września straciła 40 kg swojej wagi. Pracowała przy wyrabianiu cegieł. Z czasów łagru pamiętam rzecz niezwykłą: pieśni liturgiczne. W domu śpiewano wszystko: od „Kiedy ranne wstają zorze” aż po „Wszystkie nasze codzienne sprawy”. W czasie Adwentu – pieśni adwentowe, w czasie Wielkiego Postu – wielkopostne. Liturgia całego roku kościelnego żyła w naszym domu, to dawało jakąś przedziwną moc... Wyczekiwanie na pierwszą gwiazdkę, w czasie wielkiego mrozu – to wszystko robiliśmy.

Na przełomie XIX–XX w. po fali zesłańców z powstania styczniowego oraz ruchów socjalistycznych na Syberię również przybywali dobrowolnie przesiedleńcy. Związane to było przede wszystkim z budową Kolei Transsyberyjskiej. Polacy jako lepiej wykształceni zajmowali stanowiska inżynierów, kierowników budowy, mechaników i kolejarzy. Jednocześnie z przyjazdem kadry wykwalifikowanej odbywały się dobrowolne przesiedlenia włościan z guberni Rosji europejskiej, Litwy, Białorusi, Ukrainy i Królestwa Polskiego. Na początku XX w. powstają wioski Polaków z Wileńszczyzny – Wilenka, Polski Wysiełek, guberni siedleckiej i grodzieńskiej – Białystok, z guberni kaliskiej i piotrkowskiej – Wierszyna, guberni mińskiej i witebskiej – Despotzinowka i Mińsk Dworiański. Natomiast przesiedleńcy Mazurzy z guberni wotyńskiej założyli wieś Aleksandrówkę. Właśnie w tej wsi zachował się zwyczaj tzw. Jutrznia na gody.

Jest to mazurski zwyczaj widowiska misteryjnego odprawianego na Boże Narodzenie. Jutrznia to pora przed
(Ciąg dalszy na str. 22.)

(Zakończenie. Początek na str. 20–21.) wschodem słońca, a Gody to po mazursku Boże Narodzenie i określenie prasłowiańskie rozpoczęcia nowego roku.

Prawda jest jednak taka, że nawet Niemcy uczestniczyli w tradycji Jutrznii i często z wielu innych powodów stawali się Mazurami, utożsamiającymi się z kulturą z korzeniami słowiańskim. W okresie wzmożenia akcji germanizacyjnej pod koniec XIX wieku jutrznia praktycznie zanikła, a w czasie II wojny światowej była tylko wspomnieniem przodków.

Na ceremonię tradycyjnej Jutrznii przybywali przede wszystkim aniołowie oraz żaczekowie, pasterze, sieroty, pielgrzymi, Herod, Trzej Królowie, uczeni w Piśmie Świętym. Zwyczaj był teatralną inscenizacją bogatą w oracje i dialogi, pieśni. Uczestnicy byli ubrani w białe koszule z długimi rękawami, przyozdobione kolorowymi szarfami. Anioł i żaczek trzymali w prawej ręce świecę palącą się w specjalnym lichtarzyku.

Obecnie ten zwyczaj w mazurskich wsiach na Syberii niestety zanika.

Zachowaniem i popularyzacją polskich obrzędów i zwyczajów zajmują się polonijne organizacje, które powstały na Syberii na początku lat 90. XX w. i są praktycznie w każdym mieście obwodowym na terenie Syberii oraz w mniejszych miastach i wsiach zasiedlonych przez potomków Polaków. Organizacje te zrzeszone w ogólnorosyjskiej

organizacji „Kongres Polaków Rosji”. Najbardziej aktywne są organizacje w Omsku, Tomsku, Abakanie oraz w małym Minusińsku na południu Kraju Krasnojarskiego.

W organizacji świąt Bożego Narodzenia wspiera polonijne organizacje Kościół Rzymskokatolicki, nierzadko księżmi i zakonnikami są obywatele polscy. Więc święta Bożego Narodzenia mają charakter polski – śpiewano kolędy, dzielono się opłatkiem.

W organizacjach polonijnych i kościołach jest możliwość spotkania i jednocześnie podsumowanie roku. Większość bardzo zapracowanych w ciągu roku pojawiają się dopiero na spotkaniu opłatkowym w Polsce.

Na zakończenie warto zaznaczyć, że Wigilia Bożego Narodzenia w polskich rodzinach na Syberii – to bogactwo tradycyjnych potraw, chociaż są pewne różnice. Rzadko przestrzegany jest zwyczaj spożywania bezmięśnych dań. Pierogi tylko z mięsem tzw. „pielmieni” (czystym mielonym bez dodatków). Pierogi, które znane są w Polsce – z serem, z ziemniakami, pierogi ruskie, uważane jako warieniki ukraińskie nie są przygotowane w polskich rodzinach. Bigos jest popularny (mięśny i bezmięśny z grzybami). I tu warto powiedzieć, że Syberię jeszcze w XIX w. podbił bigos (po rosyjsku też używana forma bigus) i to niewątpliwie jest wpływ polskiej kuchni na wielonarodową kuchnię syberyjską.

Jeżeli chodzi o desery to dużo dań z makiem – makowiec, kutia (rodzynki i mak mielony), również serniki. Warto powiedzieć, że sporo jest rodzin mieszanych i święta na Syberii obchodzą, katolickie (protestanckie), a po Sylwestrze – prawosławne. Pozostałością ze Związku Radzieckiego są huczne obchody Nowego Roku – Sylwestra. Więc święta zaczynają się w Wigilię Bożego Narodzenia według kalendarza gregoriańskiego 24 grudnia, a kończą się 7 stycznia, kiedy prawosławni postępujący się juliańskim kalendarzem, obchodzą Boże Narodzenie.

Sergiusz LEONCZYK

Na zdjęciach:

Obraz J. Malczewskiego

„Wigilia na Syberii”,

„Gwiazdka” w Centrum Polskiej Kultury

i Oświaty Republiki Baszkortostan

(m. Ufa).

OMSK

Świąteczne Jasełka w „Rodzinie” przy świątecznym stole

24–25 grudnia, według kalendarza gregoriańskiego, cały świat katolicki obchodzi Święto Bożego Narodzenia. Boże Narodzenie w Polsce — to najważniejsze, najbardziej rodzinne z wszystkich świąt, pełne pięknych polskich tradycji i świątecznego nastroju.

24 grudnia 2022 roku członkowie stowarzyszenia „Rodzina” w pięknie udekorowanej sali zorganizowali Wigilię przy świątecznym stole.

Członkowie Stowarzyszenia „Rodzina” dbają i podtrzymują tradycje swoich przodków i dlatego coroczne obchodzą Święta Bożego Narodzenia.

W tym roku przy świątecznym stole wystawiono dwanaście bezmięsnych potraw, przygotowanych przez aktywnych członków jak również przez uczniów Szkoły przy Stowarzyszeniu. Przygotowane były kutia pszenna z makiem, ciasto z kapustą i grzybami, placki bananowe i inne potrawy. Najważniejszym daniem na wigilijnym stole są ryby, bo obraz ryby był starym chrześcijańskim symbolem. Znamienne jest, że posiłki można jeść tylko łyżkami. Według starej legendy, w ten czas do stołu przychodzą dusze zmarłych

krewnych, więc wszystko co jest ostre na stół kłaść jest zabronione.

Jedno miejsce przy stole pozostało wolnym. Czekaliśmy na człowieka, który nagle może przyjść: żebrak wędrowny, bezdomny, bo pamiętaliśmy, że istnieje taka niepisana zasada: „Gość w dom — Bóg w dom”.

Prowadząca Oksana Ruzimowa przygotowała scenariusz imprezy. Podczas wprowadzenia opowiedziała obecnym o tym, że w Polsce tradycja szopki bożonarodzeniowej zapoczątkowana została u schyłku XIII wieku przez zakon franciszkanów, którzy w tym czasie osiedlili się w kraju. Początkowo były to przedstawienia zwane jasełkami, w których na tle dekoracji ze skałami i grotami ustawiano żłóbek oraz rzeźbione w drewnie figurki Dzieciątka, Matki Boskiej, św. Józefa, pastuszków, zwierząt (głównie owieczki) i Trzech Królów. Z roku na rok uatrakcyjniano przedstawiane misterium rozbudowując dekorację, wprowadzając w ruch figurki, zwiększając ich ilość, a także wprowadzając postaci świeckie.

W XVI wieku pojawiła się w Polsce wędrowną formą jasełek, lalkowych bądź aktorskich. W kolejnych wiekach zaczęto wprowadzać do nich akcenty

stricte polskie, o patriotycznej wymowie. Pojawiali się w nich bohaterowie narodowi, jak np. król Jan III Sobieski, hetman Czarniecki, przeor Kordecki czy husaria. Ze względu na to, iż traciły one swój religijny charakter, w XVIII wieku zabroniono wystawiania jasełek w kościołach, zezwolono jedynie na statyczny żłóbek.

Zwyczaj jasełek ulicznych przetrwał, a nawet rozwinął się wśród grup kolędniczych obnoszących szopki po domach. W latach 20. XX wieku jedną z takich szopek eksponowano w Muzeum Etnograficznym na Wawelu.

Mieliśmy zapłon świecy głównej, śpiewanie kolędy, składanie sobie życzeń, również obdarowania drobnymi upominkami. Kolędy w wykonaniu Oksany Ruzimowej, która razem z obecnymi śpiewała kolędy „Cicha noc”, „Dzisiaj w Betlejem”, „Jezus malusieńki”, „Przybieżeli do Betlejem”.

Jednocześnie zorganizowano taką zabawę jak „korzystna loteria”.

Cóż, nie ma Świąt bez prezentów! I oto, pod koniec imprezy w drzwiach pojawił się Święty Mikołaj! Pan Czesław Hajducki ubrany w strój świętego z małym chłopczykiem Swiatosławem Kazancewym. Święty Mikołaj po polsku powitał wszystkich i wraz z życzeniami Radosnych Świąt Bożego Narodzenia dla wszystkich obdarował dzieci słodkimi prezentami.

Bardzo jesteśmy dumni, że zrobiliśmy wszystko, by nasi członkowie oraz dzieci poczuili prawdziwą atmosferę polskiego Bożego Narodzenia.

Walentyna SZMAKOWA,
Prezes stowarzyszenia „Rodzina”

UFA

Regionalna organizacja społeczna Centrum Kultury Polskiej i Oświaty „Odrodzenie” Republiki Baszkortostan dobrze jest znana nie tylko na Uralu, ale również poza regionem. Wizytówką organizacji jest zespół polskiej pieśni „Zielony Gaj”. O działalności zespołu porozmawiamy z jego kierownikiem Pawłem Krasilnikowem.

– Paweł, proszę powiedzieć na wstępie o sobie.

– Dzień dobry! Nazywam się Paweł Krasilnikow. Każdemu, kto mnie pyta, „kim jest pan z zawodu”. Odpowiadam, że jestem muzykiem polskiego pochodzenia. W rzeczywistości miłość do polskiej muzyki i kultury została mi przekazana od moich przodków. Z zawodu jestem muzykologiem i pianistą. Jestem członkiem Zarządu Centrum Kultury i Oświaty Polskiej Republiki Baszkortostanu i również jestem kierownikiem Zespołu Pieśni Polskiej „Zielony Gaj”.

„Zielony Gaj”: samoistny, oryginalny, pieśniowy...

stanu i również jestem kierownikiem Zespołu Pieśni Polskiej „Zielony Gaj”.

– Proszę powiedzieć o zespole, kto w nim śpiewa?

– Od pierwszych dni istnienia zespołu „Zielony Gaj” aktywnie uczestniczymy we wspieraniu języka i kultury Polaków w Baszkirii. Zespół jest wyjątkowy przede wszystkim dla swoich członków. To twórcza wspólnota utalentowanych ludzi, którzy mają nie tylko zdolności wokalne, ale także ogromny kunszt. Są to ludzie różnych zawodów i grup wiekowych, o różnym poziomie wykształcenia muzycznego.

– Jaki repertuar wykonujecie?

– W repertuarze zespołu znajdują się piosenki ludowe, utwory kompozytorów polskich oraz pieśni religijne. Oczywiście dobór repertuaru jest ważną częścią pracy z zespołem muzycznym. Jest wybierany zgodnie z możliwościami wokalnymi zespołu, opierając się na zakresie głosu uczestników. Zespół śpiewa z towarzyszeniem instrumentów na żywo.

Nie tak dawno temu mój znajomy profesor z Polski podzielił się ze mną rzadkimi wydawnictwami muzycznymi. Są wyjątkowe, ponieważ są to utwory polskiego kompozytora, pianisty i dyrygenta Ludwiga Nowickiego, który w 1863 r. został zesłany do Ufy. Wśród licznych opusów znalazły się również utwory, które planuję od nowego sezonu koncertowego wprowadzić do repertuaru naszego zespołu.

– Wiem, że Pana zespół może pochwalić się, że macie w posiadaniu

prawdziwe polskie ludowe instrumenty.

– Tak, zdecydowanie najbardziej uderzającą charakterystyczną cechą, która wyróżnia nasz zespół spośród innych polonijnych zespołów w Rosji, jest obecność polskich instrumentów ludowych, takich jak lira korbowa i kaszubski instrument muzyczny burczybas. Zostały sprowadzone z Polski, i kolejny też kaszubski instrument muzyczny to

skrzypce diabelskie, zrobiliśmy je sami. Nagraliśmy również pokaz brzmienia tych instrumentów, który można obejrzeć na kanale YouTube Polonii Baszkortostanu.

– Czy zespół bierze udział w konkursach i festiwalach?

– Zespół jest honorowym i stałym uczestnikiem dni języka i Kultury Polskiej Republiki Baszkirii. Występujemy na różnych koncertach, zachowujemy naszą kulturę i zapoznajemy z nią mieszkańców Baszkirii. Jako kierownik zespołu cieszę się, widząc entuzjazm i roześmiane, radosne oczy publiczności po naszych koncertach. W listopadzie 2021 roku Polskie Centrum Jekaterynburga „Polaros” zaprosiło nas i pięknie nas witało na koncercie „Polska jesień”. Do tej pory wspominamy tę niezwykłą podróż, z wielkim sentymentem.

W 2020 roku zespół po udanym występie na internetowym konkursie w Wolinie został zaproszony do Polski, ale niestety do tej pory nie mieliśmy okazji wyjechać do Polski. Myślę, że wszystko jeszcze przed nami. W okresie pandemii „Zielony Gaj” wziął również udział w konkursach internetowych w Warszawie i Świdnicy, gdzie został laureatem II i I stopnia. Mam nadzieję, że zespół Zielony Gaj jeszcze będzie gościł w Polsce.

Życzę w imieniu naszych czytelników i wszystkich miłośników polskiej muzyki udanego Nowego Roku, nowych spotkań, nowych ciekawych piosenek i życzliwą widownię.

**Rozmowę prowadził
Sergiusz LEONCZYK**

SANKT PETERSBURG

19 listopada 2022 r. w Sankt Petersburgu odbył się Konkurs Recytatorski „Kresy 22”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia” i objęte patronatem Konsulatu Generalnego RP i Instytutu Polskiego w Sankt Petersburgu. Celem konkursu jest popularyzowanie polskiej poezji epoki romantyzmu. Konkurs miał formę prezentacji dwóch dowolnych utworów poetyckich wybranych przez uczestników. Komisja konkursowa oceniała według następujących kryteriów: dobór tekstu i

Konkurs Recytatorski „Kresy 22”

jego pamięciowe opanowanie, trafność interpretacji głosowej, kultura słowa i ogólny wyraz artystyczny. Dla laureatów konkursu organizatorzy przygotowali nagrody, upominki i dyplomy. Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki i Zygmunt Krasiński to trzech wielcy polscy poeci epoki romantyzmu, których dokonania wykraczają poza świat literatury. Dzięki zaangażowaniu recytatorów mogliśmy na nowo odkryć poezję tej epoki.

Jubileusz 180-lecia urodzin Marii Konopnickiej

11 grudnia 2022 roku o godz. 13.00 w Centralnej Bibliotece Miejskiej odbył się wieczór literacko-muzyczny, poświęcony 180-leciu urodzin Marii Konopnickiej „Siej ziarno piękne...”. Organizatorem imprezy było OROO Polskie Towarzystwo kulturalno-oświatowe „Rodzina”.

Prowadzącą imprezę była Pani Zosia Alimowa, nauczycielka języka rosyjskiego i literatury w Omskiej szkole powszechnej nr. 135, która opowiedziała o życiu i twórczości Marii Konopnickiej. Zaprezentowano serię zdjęć z jej życia umieszczonych na dużym ekranie.

W programie wieczoru zabrzmiały utwory poetyckie w recytacji działaczy stowarzyszenia: „Rota” (Halina Kowzałowa), „Warszawa” (Darja Mżelska), „Kubek” (Larisa Sugoniak), „Wieronija” (Lina Swiderska).

Zabrzmiały piosenki do wierszy Marii Konopnickiej w wykonaniu członków zespołu wokalnoinstrumentalnego „Skowroneczki”, który wielokrotnie uczestniczył w międzynarodowych festiwalach poezji Marii Konopnickiej w Przedborzu. Zespół „Skowroneczki” został laureatem tego Konkursu (I, II, III stopnia i Grand Prix) w latach 2011, 2012, 2018.

OMSK

Na tym wieczorze w wykonaniu zespołu zabrzmiały piosenki do wierszy Marii Konopnickiej „Czarna jaskółka”, „Jesień” (wokalistka Katarzyna Derewjankina), a także piosenki „Pieśń o domu”, „O czym śpiewa ptaszek” w wykonaniu członkini stowarzyszenia Oksany Ruzimowej.

Pracownicy Biblioteki przygotowali wybór najciekawszych utworów z serii dzieł Marii Konopnickiej zaprezentowanej w formie mini wystawy.

Walentyna SZMAKOWA,
Prezes Stowarzyszenia „Rodzina”

Medal za badania genealogiczne

17 grudnia 2022 roku w Moskwie odbyły się XXIX odczyty Sawjełowskie. To jest główna konferencja genealogów poświęcona rozwojowi tej nauki w Rosji i na całym świecie. Odczyty były zorganizowane przez Towarzystwo Historyczno-genealogiczne (IRO) przy wsparciu Rosyjskiej Federacji genealogicznej i rosyjskiego zgromadzenia szlacheckiego.

Podczas wydarzenia omówiono aktualne kwestie badań rodowodowych. Niektórzy uczeni otrzymali medal II Stopnia „za wkład w rozwój genealogii i innych specjalnych dyscyplin historycznych”. Wśród nich była Julia Efremowa, doktor nauk historycznych z Omska.

Julia Efremowa – autor projektu „Księga genealogiczna Syberii”, doktor nauk historycznych, kierownik Omskiego centrum genealogicznego „Połączenie pokoleń” jest członkiem Omskiej Organizacji Społecznej Polskie Kulturalno – Oświatowe Stowarzyszenia „Rodzina”.

Nagrodę naszej rodaczce osobiście wręczył prezes Rosyjskiej Federacji

genealogicznej, heroldmeister rosyjskiego domu cesarskiego, wiceprzewodniczący rosyjskiego zgromadzenia szlacheckiego oraz członek Prezydium OFPNKA „Kongres Polaków w Rosji” Stanisław Dumin. Omiczka została wyróżniona za projekt „Księga genealogiczna Syberii” oraz szereg innych osiągnięć naukowych, takich jak: wydanie książek o Kozakach syberyjskich, wydanie książki „Ossowscy herbu Dolenga”.

Ta ostatnia książka jest poświęcona drodze litewskiej szlachty na Syberię. Ponadto Julia Efremowa w tym roku kierowała Omskim oddziałem Uralskiego Towarzystwa Historyczno-genealogicznego.

Medal ten przyznawany jest od 1990 roku. Jednak jego właścicielami drugiego stopnia było tylko 590 osób w całej Rosji.

OMSK

Korzystając z okazji, że zostaną nagrodzona takim znany człowiekiem, jak Stanisław Dumin ja przywiozłam też prezenty z Syberii. Ofiarowałam Stanisławowi Duminowi swoją książkę „Ossowscy herbu Dołęga”. Bardzo mu się to podobało, ponieważ on się specjalizuje w historii i genealogii Wielkiego Księstwa Litewskiego – powiedziała Julia gazecie „Omsk wieczorny”.

Walentyna SZMAKOWA,
Prezes Stowarzyszenia „Rodzina”

ABAKAN

Polonia w rajdzie rowerowym

25 września przedstawiciele „Polonii” z Abakanu wzięli udział w miejskim rajdzie rowerowym w Abakanie – stolicy Republiki Chakasji.

Wojciech Korfanty, Paweł Edmund Strzelecki, Aleksander Fredro, Aleksandra Piłsudska, Maurycy Mochnacki, Jadwiga Zamoyska i Jerzy Nowosielski to patroni roku 2023 wybrani przez Sejm RP.

20 kwietnia 2023 r. przypada 150. rocznica urodzin **Wojciecha Korfantego** – wybitnego

polityka, myśliciela społecznego i publicysty na stałe związanego z chrześcijańską demokracją. W czasach II Rzeczypospolitej był członkiem Naczelnej Rady Ludowej, kierującej zwycięskim Powstaniem Wielkopolskim, a następnie dyktatorem III Powstania Śląskiego. W drugiej połowie 1923 r. pełnił funkcję wicepremiera w rządzie Wincentego Witosa, zaś w okresie sanacji był w opozycji, co przyczyniło się do przymusowej emigracji i pobytu w więzieniu.

W 2023 r. przypada 150. rocznica śmierci **Pawła Edmunda Strzeleckiego**. Był wybitnym badaczem, podróżnikiem, odkrywcą i filantropem. Jako pierwszy Polak okrążył samodzielnie kulę ziemską. Badał tereny Ameryki Północnej i Południowej oraz Australii, Nowej Zelandii i Tasmanii. Dokonał tam wielu odkryć, a najwyższy szczyt kontynentu australijskiego nazwał Górą Kościuszki (Mount Kosciuszko), na cześć przywódcy insurekcji z 1794 r. Odkrył i nazwał także najżyźniejszy rejon rolniczy Australii – Gipsland. Po powrocie do Europy zamieszkał w Zjednoczonym Królestwie, gdzie został członkiem prestiżowych towarzystw naukowych. Angażował się także w działania dobroczynne, m.in. działając na rzecz dożywiania dzieci w okresie Wielkiego Głodu w Irlandii.

W przyszłym roku obchodzić będziemy 230. rocznicę urodzin **Aleksandra Fredry** – najwybitniejszego polskiego komediopisarza, a także pamiętnikarza, poety oraz żołnierza kampanii napoleońskich. Był uczestnikiem wyprawy na Moskwę w 1812 r., a za męstwo został odznaczony orderami *Virtuti Militari* oraz Legii Honorowej. Fredro to twórca oryginalnej polskiej komedii, autor kilkudziesięciu utworów scenicznych wystawianych w teatrach Warszawy, Krakowa i Lwowa, takich jak: „Śluby panieńskie czyli magnetyzm serca”, „Zemsta”, „Pan Jowialski”. Zadebiutował w 1815 r. jednoaktówką „Intryga na przedce czyli nie ma złego bez dobrego”.

Patroni roku 2023

Rok 2023 będzie rokiem sześćdziesięciolecia śmierci **Aleksandry Piłsudskiej**, z domu Szczecińskiej – działaczki niepodległościowej, członkini Polskiej Organizacji Wojskowej i Polskiej Partii Socjalistycznej, odznaczona orderami *Virtuti Militari*, Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Niepodległości. Działała w Organizacji Bojowej PPS, była też działaczką społeczną, współpracowała ze Związkiem Strzeleckim. W czasie I wojny światowej wstąpiła do Legionów Polskich. Za działalność w Polskiej Organizacji Wojskowej aresztowana i internowana w Szczypiornie. Żona Józefa Piłsudskiego. Sejm w uchwale podkreślił zaangażowanie Aleksandry Piłsudskiej w działalność społeczną: pomoc dla sierot, organizowanie przedszkoli i szkół dla rodzin wojskowych, wsparcie najbiedniejszych i bezdomnych, tworzenie bibliotek i świetlic dla młodzieży.

13 września 2023 r. przypada 220. rocznica urodzin **Maurycego Mochnackiego** – konspiratora, dziennikarza, krytyka literackiego, pianisty, członka niemal wszystkich ówczesnych tajnych sprzysiężeń przeciw Rosji w Warszawie, żołnierza Powstania Listopadowego, odnanzonego *Virtuti Militari*. Po upadku powstania został zmuszony do emigracji:

carat skazał go zaocznie na śmierć przez powieszenie. „Do dziś wiele z jego diagnoz na temat natury Rosji i jej imperialistycznych dążeń

związanych zwykle także z kulturowym barbarzyństwem nie straciło na aktualności” – podkreślił Sejm RP w uchwale. Na nagrobku Maurycego Mochnackiego w Auxerre widnieje napis „Civis Polonus. Hostem Moscoviensem” – „Obywatel polski, wróg Moskwy”

W listopadzie 2023 r. upłynie sto lat od śmierci **Jadwigi Zamoyskiej** – współtwórczyni Fundacji Zakłady Kórnickie, zaangażowanej społecznie patriotki, służebnicy Bożej, poliglottki, autorki spójnego systemu pedagogicznego, założycielki pierwszej w Polsce zawodowej szkoły gospodarstwa domowego i prekursorki myślenia o oświacie w kategoriach zarządzania projektem. Założona przez nią w 1882 r. Szkoła Domowej Pracy Kobiet, była „nowoczesną odpowiedzią na ówczesne potrzeby społeczne kobiet”. Dzięki jej wsparciu sukcesem zakończyły się starania jej syna Władysława o odzyskanie dla Polski Morskiego Oka. Z należących do obojga dóbr, na mocy ustawy sejmowej, powstała Fundacja Zakłady Kórnickie. Dziełom Zamoyskiej przyświecało motto „Służyć Bogu, służyć Ojczyźnie, służyć Ojczyźnie, służyć Bogu”. Była jedną z pierwszych osób odznaczonych Orderem Odrodzenia Polski.

W roku 2023 obchodzić będziemy stulecie urodzin **Jerzego Nowosielskiego** – wybitnego malarza, rysownika, scenografa, pedagoga, filozofa, teoretyka sztuki i myśliciela religijnego, uważanego za jednego z najwybitniejszych współczesnych pisarzy ikon. Nowosielski uznawany jest za jedną z najwybitniejszych postaci polskiej kultury współczesnej. Nie tylko tworzył sztukę, ale także pisał o niej. Wykonał wyposażenie i polichromie licznych świątyń rzymskokatolickich, grekokatolickich i prawosławnych. Malował także akty kobiece i pejzaże oraz formy abstrakcyjne.

W dniach 1 i 2 listopada. Tradycje związane ze Świętem Zmarłych

Przypadające na dni 1 i 2 listopada Dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny to święta, które od wieków obchodzone są w szczególny sposób. Ich zwyczajowość, sięga czasów pogańskich.

Cześć zmarłym

Dzień Wszystkich Świętych ma swoje korzenie w zwyczajach pogańskich, podczas których oddawano cześć zmarłym, którzy byli naszymi przodkami. W czasach gdy nastała religia katolicka, wcielono zwyczajowość pogańską do powstałego kościoła i w dniu 1 listopada początkowo oddawano cześć męczennikom, którzy ofiarowali swoje życie za Chrystusa. W 610 roku papież Bonifacy IV otrzymał od cesarza starożytną świątynię pogańską Panteon, gdzie kazał złożyć liczne relikwie zmarłych, uważanych wówczas za świętych. W 837 roku papież Grzegorz IV nakazał, aby 1 listopada był dniem poświęconym pamięci męczenników i wszystkich świętych kościoła katolickiego. Obchody Dnia Zadusznego zapoczątkował w katolicyzmie w roku 998 św. Odilon.

Podczas tego dnia, czczono pamięć nie tylko zmarłych świętych ale i wszystkich innych zmarłych.

Dawne zwyczaje

W okresie 1–2 listopada, w dawnych czasach praktykowano wiele starych i niekiedy zapomnianych wierzeń i obyczajów. Do najważniejszych ceremonii związanych ze Świętem Zmarłych i Dniem Zadusznym można zaliczyć tak zwany obrządek „karmienia dusz”. Wówczas to cała rodzina przychodziła na grób swojego zmarłego i jadła gorący posiłek, którym to najczęściej był żur cmentarny. Resztki swojego jedzenia wylewano na grób zmarłego, aby i on biesiadował razem z żyjącymi. Kolejnym zwyczajem związanym z dniem 1 listopada, było palenie przydomowych ognisk, aby tym sposobem rozświetlić drogę zmarłym, którzy podobno w tym czasie nocą nawiedzają w domach swoje rodziny.

Jeszcze w XX wieku

Do początków XX stulecia, na polskiej wsi istniało wiele obrzędów

Polska: kultura i tradycje

z Ewą
MICHAŁOWSKĄ-WALKIEWICZ

związanych z przygotowywaniem jedzenia i karmieniem dusz bliskich zmarłych. Pieczono przed dniem tego święta chleby, gotowano kaszę, bób i przetapiano smalec. Na wschodnich ziemiach Polski, znany był zwyczaj przygotowania kutii. Wszystkie te potrawy koniecznie z butelką otwartej wódki zostawiano na stołach i uchylano na noc drzwi domu, aby dusze zmarłych mogły wejść do niego i posilić się przygotowanymi pokarmami. Na Pomorzu praktykowano pozostawianie na progu domu lub na okiennym parapecie, ulubionych pokarmów zmarłych domowników. Wierzano, że wszystkie dusze pragną bliskości ze swoimi krewnymi, którzy jeszcze żyją. Do obowiązku żywych należało zatem dbanie o zaspokojenie potrzeb umarłych, gdyż oni potrafili srogo się rozgniewać. Rozgniewanie się zmarłych mogło skutkować sprowadzeniem na żywych nieszczęścia, choroby, a nawet śmierci.

Zakaz ubijania maśła

Zwyczajem w Dzień Zmarłych było zakazanie ubijania maśła, maglowanie, deptanie kapusty, tkanie i przędzenie, cięcie sieczki, spluwanie i wylewanie pomyj przed próg domu. Wszystkie te zakazy stosowano w celu obłaskawienia bliskich zmarłych ciszą, która była szacunkiem wobec nich. Dbano też i o to, aby nie skaleczyć wizytujących w domach dusz. Rzadko zatem używano wtedy noża i siekierki kuchennej.

Nie podnoszenie z podłogi

Zwyczajem w tym czasie było też nie podnoszenie z podłogi żadnych rzeczy wierząc, że dusze zmarłych

mogą sobie tam siedzieć. Upuszczone rzeczy można było podnieść dopiero po 2 listopada. Jeżeli strącone przypadkowo przedmioty były niezbędne, trzeba było przeprosić zmarłego, że taką rzecz się podniesie. W miejsce upuszczenia tego przedmiotu, który szybko podniesiono kładziono kawałek chleba dla duszy.

Światło dla dusz

Od niepamiętnych czasów ogień kojarzony był ze śmiercią i duchami. Wierzono, że oprócz pokarmu, duszom potrzebne jest światło. Stąd właśnie wziął się zwyczaj palenia świec na grobach zmarłych. Popularne było też palenie wielkich ognisk na grobach samobójców, aby dusze tych zmarłych przechodziły przez niego i sukcesywnie się oczyszczały. Chrust i drewno na takie ogniska, składano przez cały rok na specjalnych kopcach.

Z szacunkiem do dziada

Dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny w dawnych czasach, nie mógł odbywać się bez modłów prośbanych dziadów. Żebracy czyli wspomniane dziady, to osoby bardzo tajemnicze, przychodzące nie wiadomo skąd. Ich specyficzny wygląd, sugerował możliwość kontaktu z zaświatami. Uważano, że ich modlitwy są bardzo skuteczne. W tym czasie obdarzani oni byli szczególnymi łaskami i przywilejami. Mogli spokojnie przebywać w kościele i na cmentarzu. Dostawali oni od przechodniów pieniądze i pokarm.

Powátky

Do lat 20-tych XX wieku na Podlasiu, praktykowany był zwyczaj wypiekania specjalnego pieczywa zwanego „powátkami”. Był to rodzaj bułki o podłużnym kształcie, z odcisniętym pośrodku krzyżem i inicjałami zmarłej osoby. Gospodynie konkurowały ze sobą w sztuce wypiekania tego specjalnego chleba. Dawano je dziadom prośbanych, by ci za takowego zmarłego szczególnie się modlili. Sporządzano także pieczywo dla zagubionych i nieznanych duszyczek, kładziono je na opuszczonych grobach lub też wręczano prośbanych dziadom z prośbą o modlitwę.

Barbórka. Dzień Górnika

Święto górnika, w Polsce obchodzone jest dnia 4 grudnia. Jest to też dzień imienin świętej Barbary z Nikomedii, patronki trudnej pracy.

*Młody górnik dziarsko skacze
kiloferem wywijo
potem ciungnie piwo z kufła
czas mu dziarsko mijo...
dziewuch trochę zbałamuci
może się zakocha
do chałupy swej wróci
da mu zupy Gocha....*
**wiersz pana Ireneusza
ze Stawu Kunowskiego**

Najpierw modlitwa

W tradycji górniczej, Barbórka zawsze rozpoczyna się modlitwą w kaplicach, które usytuowane są w każdej kopalni. Następnie po wykonanej szychcie, górnicy wraz z orkiestrą, maszerują po ulicach tych dzielnic Śląska, gdzie najwięcej mieszka górniczej braci.

Święta Barbara

Barbara jest uznana za świętą oraz za męczennicę. Wywodziła się ona z pogańskiej rodziny z Heliopolis. Ojciec Barbary Dioskuros, wysłał ją na naukę do Nikomedii. Tam zetknęła się ona z chrześcijaństwem i propagowaniem wśród ludzi Ewangelii. Gdy Dioskuros

dowiedział się, że Barbara została gorliwą wyznawczynią Jezusa i jego nauk, chciał ją siłą zmusić do wyparcia się chrześcijaństwa.

Przeciw córce i Bogu

Gdy to nie poskutkowało, Dioskuros doniósł na córkę do władz Heliopolis. Została ona zatem uwięziona w wieży, gdzie miał przed śmiercią objawić się jej anioł. Mimo wszystko, została ona ścięta mieczem około roku 305 w Nikomedii, podczas prześladowań chrześcijan za czasów panowania cesarza Maksymiliana.

Zwyczaje barbórkowe

Istnieje legenda, według której święta Barbara, uciekając przed ojcem schroniła się w skale, która się przed nią rozstąpiła kryjąc w ten sposób dziewczynę. W tradycji polskiej, w święto św. Barbary wkłada się ziarenka zboża i gałązki czereśni lub wiśni do wody, które mają zakwitnąć na Boże Narodzenie jako zwiastuny szczęścia. Przed rozpaleniem w piecu węglem, jako wytworem pracy górniczej w wielu polskich domach odmawiała cała rodzina modlitwę Ojcze Nasz. Śpiewano także pieśni o świętej Barbarze, aby w ten sposób uprosić wszystkim łaskę zdrowia i szczęścia w nadchodzącym Nowym Roku.

UFA

Wróżby andrzejkowe

W Polskiej Szkole Niedzielnej im. A. Pieńkiewicza w Ufie odbyły się tradycyjne Andrzejki.

Andrzejki jest to święto obchodzone w Polsce w nocy z 29 na 30 listopada. Nazwa święta pochodzi od imienia męskiego Andrzej, którego imieniny w Polsce przypadają na dzień 30 listopada. Od czasów starożytnych Polacy wierzyli, że to właśnie w tę magiczną noc można poznać swoją przyszłość. Dziś to święto jest przede wszystkim hołdem tradycji i dobrym powodem do spotkania i zabawy, a wróżby są traktowane z humorem i uśmiechem.

Na Andrzejki w polskiej szkole w Ufie można było wróżyc m.in. na jabł-

kach, sprawdzić znaczenie ulubionych kolorów, liczb czy symbolicznych przedmiotów. Wszystkie przewidywania były ułożone w języku polskim, dzięki czemu można było nie tylko dobrze się zabawić, ale także sprawdzić swoją wiedzę.

Najbardziej intrygującą i popularną wróżbą podczas wieczoru andrzejkowego było lanie wosku. Każdy z uczestników zabawy przelewał go przez dziurkę od klucza do miski z zimną wodą. Zastygając, lany wosk tworzył dziwne figurki, znaczenie których próbowano interpretować.

Dla wielu osób wróżby te wywróżyły wycieczki, prezenty i miłe niespodzianki!

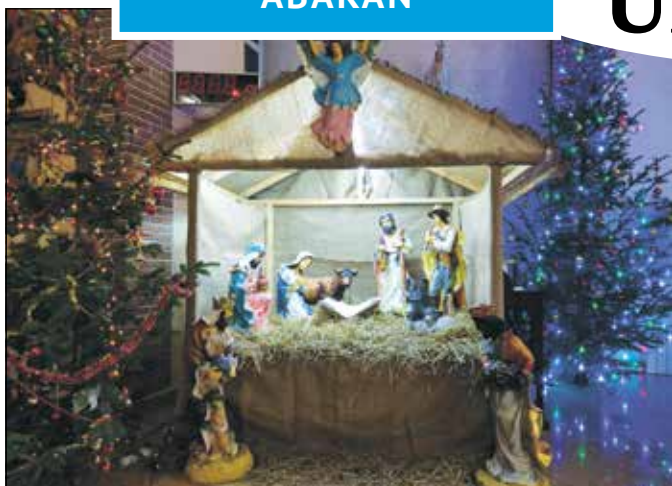
Inf. CPKiO Republiki Baszkortostan

ABAKAN

Uroczysta Wigilia

Wieczorem 24 grudnia w kościele rzymskokatolickim w Abakanie odbyła się uroczysta kolacja wigilijna.

Proboszcz parafii ks. Radosław Kwarciński przeczytał modlitwę, poświęcił opłatki i wszyscy uczestnicy uroczystej kolacji podzielili się tym opłatkiem, życząc sobie wszystkiego najlepszego na nowy rok.

Po kolacji uczniowie Szkoły Języka i Kultury Polskiej oraz członkowie KNOO „Polonia” Republiki Chakacji (prezes Zarządu Marina Kożewnikowa) pod kierownictwem dyrektora Szkoły Olgi Siedych zaprezentowało zebranej publiczności spektakl wigilijny – Jasełka. W spektaklu tym wzięła udział również grupa wokalna „Krakowianka” (kierownik Natalia Markiewicz) oraz zespół z sąsiedniego Minusińska Kraju Krasnojarskiego „Czerwone Jagody” (kierownik Olga Kostina). Dzięki tym zespołom wszyscy wysłuchali pięknych polskich kolęd i pieśni bożonarodzeniowych.

Po spektaklu odbyła się uroczysta msza – pasterka. Po zakończeniu mszy wszyscy uczestnicy wigilijnej uroczystości zapoznali się z wystawą rysunków, przygotowanej przez uczniów Szkoły Języka i Kultury Polskiej.

Olga SIEDYCH

Zdjęcia: Olga i Dmitrij Siedych

Jubileusz
zespołu
„Syberyjski
Krakowiak”

